

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Σάββατο 27 Απριλίου 2024 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^ο Απόσπασμα:

Πλάτωνος, Πολιτεία 514 a – 515c

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπείκασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῇσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένους, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπίσθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύουσιν.

2^ο Απόσπασμα:

Αριστοτέλους, Πολιτικά, 1.12, 1253a29 – 39

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μαθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἥθος· ἔκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδους ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττὰ (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινες)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστὶν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. α) Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 4) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 4):

1. Η σπηλιά των δεσμοτῶν ἔχει ἓνα ἄνοιγμα πρὸς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου (1^ο ἀπόσπασμα).
2. Οἱ δεσμῶτες παραμένουν συνεχῶς καθηλωμένοι στὴ θέση τοὺς ἀπὸ τὴν παιδική τοὺς ἡλικία (1^ο ἀπόσπασμα).
3. Ο Ἀριστοτέλης υποστηρίζει τὸν δημόσιο χαρακτήρα τῆς ἐκπαίδευσης (2^ο ἀπόσπασμα).
4. Υπάρχει διαφωνία γιὰ τὸ τι εἶναι ἀρετή, ἀλλὰ ὅλοι συμφωνοῦν γιὰ τὸν τρόπο ἀσκήσεώς της (2^ο ἀπόσπασμα).

β) 1. ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν (1^ο ἀπόσπασμα):

Σε ποία λέξη τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἀναφέρεται ἡ ἀντωνυμία «αὐτοὺς»;

2. ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς (2^ο ἀπόσπασμα): Σε ποία λέξη τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἀναφέρεται ἡ ἀντωνυμία «αὐτῆς»;

(μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β

- B1.** α) Στο 1^ο απόσπασμα παρουσιάζεται μία αλληγορία· να την παρουσιάσετε και να αναλύσετε το στόχο που θέλει ο Πλάτωνας να επιτελέσει μέσω της χρήσης της (μονάδες 6) .
- β) **τὸ σπήλαιον, δεσμοὶς:** Οι παραπάνω όροι αποτελούν βασικά σύμβολα στην αλληγορία που παραθέτει ο Πλάτωνας στο 1^ο απόσπασμα· τι ακριβώς συμβολίζουν (μονάδες 4);

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Πόλιτικά, 1104a-b

Κανείς, νομίζω, δεν έχει αμφιβολία ότι είναι υποχρέωση του νομοθέτη να ασχοληθεί πολύ σοβαρά με το θέμα της παιδείας των νέων· είναι κάτι που αν παραμεληθεί στις πόλεις, βλάπτει πριν απ' όλα το ίδιο το πολίτευμά τους, αφού οι νέοι πρέπει να παίρνουν μόρφωση ταιριαστή με το πολίτευμα της πόλης τους. ... Έπειτα, η κάθε τέχνη προϋποθέτει κάποια προπαιδεία και κάποια άσκηση, αν είναι να φτάσει κάποτε κανείς να κάνει τις εργασίες αυτής της τέχνης· το ίδιο όμως ισχύει και για τις πράξεις της αρετής. Καθώς, εξάλλου, οι πολίτες μιας πόλης έχουν να επιτελέσουν σαν σύνολο έναν σκοπό, είναι φανερό ότι και η παιδεία πρέπει να είναι μία και η ίδια για όλους, και η φροντίδα γι' αυτήν πρέπει να ανήκει στο δημόσιο και όχι να αφήνεται στην ατομική πρωτοβουλία, όπως γίνεται σήμερα, που ο κάθε γονιός φροντίζει ιδιωτικά τα παιδιά του, διδάσκοντάς τους τους κλάδους της γνώσης που ο ίδιος θεωρεί ενδεδειγμένους. Για την επίτευξη ενός στόχου που είναι κοινός για όλους, κοινή πρέπει να είναι και η άσκηση. Και, φυσικά, κανείς πολίτης δεν πρέπει να πιστεύει ότι ανήκει στον εαυτό του, αλλά, αντίθετα, ότι όλοι οι πολίτες ανήκουν στην πόλη· ο καθένας δεν είναι παρά ένα μόριο της πόλης, και η φροντίδα για το κάθε ξεχωριστό μόριο πρέπει να γίνεται σε απόλυτο συνταίριασμα με τη φροντίδα για το σύνολο.

Μετάφραση Δ. Λυπουρλής

Με τα δύο ρηματικά επίθετα στην πρώτη περίοδο του 1^ο αποσπάσματος του διδαγμένου κειμένου ο Αριστοτέλης διατυπώνει μία δεοντολογική διαπίστωση. Να την

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

αναφέρετε και να την ερμηνεύσετε αντλώντας δύο (2) βασικά επιχειρήματα απ' όσα αναφέρονται στο παράλληλο κείμενο.

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Πλάτωνας στη νεανική του ηλικία ασχολήθηκε με	α. την επική ποίηση.
	β. τη λυρική ποίηση.
	γ. την τραγική ποίηση.
2. Όταν πέθανε ο Σωκράτης, ο Πλάτωνας	α. ταξίδεψε στην Αίγυπτο.
	β. κατέφυγε στα Μέγαρα.
	γ. ίδρυσε την Ακαδημία.
3. Η φιλοσοφική σχολή Περίπατος ιδρύθηκε από τον	α. Αριστοτέλη.
	β. Εύδοξο.
	γ. Θεόφραστο.
4. Η αποφθεγματική φράση «Εύδαιμονία ψυχῆς καὶ κακοδαιμονία» διατυπώθηκε από τον	α. Αριστοτέλη.
	β. Ηράκλειτο.
	γ. Δημόκριτο.
5. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη το ἄλογον μέρος της ψυχῆς	α. έχει σχέση με την αύξηση του ανθρώπινου οργανισμού και τη διατροφή.
	β. ταυτίζεται με το ἐπιθυμητικόν.
	γ. έχει σχέση με την αρετή.

Μονάδες 10

B4. α) Να γράψετε από μία πρόταση, χρησιμοποιώντας τις λέξεις **πάθει** και **τὰ θαύματα** του 1^{ου} Αποσπάσματος με διαφορετικά σημασία από αυτήν που έχει στο διδαγμένο κείμενο (μονάδες 4), β) **έκθεση, υπόδημα, καυστήρας, κάτοικος, παρανοϊκός, άσκοπος**: Να βρεθούν στα αποσπάσματα λέξεις που έχουν ετυμολογική συγγένεια με τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής (μονάδες 6).

Μονάδες 10

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντος, Κύρου Παιδεία 8. 1 - 5

Το έργο Κύρου Παιδεία του Ξενοφώντα αποτελεί τη μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του πρεσβύτερου, ιδρυτή του Περσικού κράτους. Σε αυτό γίνεται η περιγραφή του ιδανικού βασιλιά. Ο Ξενοφώντας αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά, προβάλλοντας ουσιαστικά τις ιδέες του σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος, επηρεασμένος από τις αρχές της σπαρτιατικής αγωγής, που ο Ξενοφώντας θαύμαζε πολύ.

Κῦρος μὲν οὖν οὕτως εἶπεν· ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ Χρυσάντας καὶ εἶπεν ὧδε. Ἀλλὰ πολλάκις μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες, καὶ ἄλλοτε κατενόησα ὅτι ἄρχων ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ· οἳ τε γὰρ πατέρες προνοοῦσι τῶν παίδων ὅπως μήποτε αὐτοὺς τάγαθὰ ἐπιλείψει, Κῦρός τέ μοι δοκεῖ νῦν συμβουλευεῖν ἡμῖν ἀφ' ὧν μάλιστ' ἂν εὐδαιμονοῦντες διατελοῖμεν· ὃ δέ μοι δοκεῖ ἐνδεέστερον ἢ ὡς ἐχρῆν δηλῶσαι, τοῦτο ἐγὼ πειράσομαι τοὺς μὴ εἰδότας διδάξαι. Ἐννοήσατε γὰρ δὴ τίς ἂν πόλις πολεμία ὑπὸ μὴ πειθομένων ἀλοίη· τίς δ' ἂν φιλία ὑπὸ μὴ πειθομένων διαφυλαχθείη· ποῖον δ' ἂν ἀπειθούντων στράτευμα νίκης τύχοι· πῶς δ' ἂν μᾶλλον ἐν μάχαις ἡττῶντο ἄνθρωποι ἢ ἐπειδὰν ἄρξωνται ἰδίᾳ ἕκαστος περὶ τῆς αὐτοῦ σωτηρίας βουλευέσθαι· τί δ' ἂν ἄλλο ἀγαθὸν τελεσθείη ὑπὸ μὴ πειθομένων τοῖς κρείττοσι· ποῖαι δὲ πόλεις νομίμως ἂν οἰκήσειαν ἢ ποῖοι οἵκοι σωθείησαν· πῶς δ' ἂν νῆες ὅποι δεῖ ἀφίκοιντο· ἡμεῖς δὲ ἂν νῦν ἀγαθὰ ἔχομεν διὰ τί ἄλλο μᾶλλον κατεπράξαμεν ἢ διὰ τὸ πείθεσθαι τῷ ἄρχοντι; διὰ τοῦτο γὰρ καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ταχὺ μὲν ὅποι ἔδει παρεγινόμεθα, ἄθροοι δὲ τῷ ἄρχοντι ἐπόμενοι ἀνυπόστατοι ἦμεν, τῶν δ' ἐπιταχθέντων οὐδὲν ἡμιτελὲς κατελείπομεν. Εἰ τοίνυν μέγιστον ἀγαθὸν τὸ πειθαρχεῖν φαίνεται εἰς τὸ καταπράττειν τάγαθὰ, οὕτως εὖ ἴστε ὅτι τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ εἰς τὸ διασώζειν ἂν δεῖ μέγιστον ἀγαθὸν ἐστί.

ἀνυπόστατος· ἀκαταμάχητος

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*τί δ' ἂν ἄλλο ἀγαθὸν ... μέγιστον ἀγαθὸν ἔστι.*»

Μονάδες 20

Γ2. Με βάση το παραπάνω αδιδακτο κείμενο, για ποιο λόγο απευθύνεται στους πολίτες ο Χρυσάντας και ποιες συμβουλές τους δίνει;

Μονάδες 10

Γ3. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ὦ ἄνδρες: τον ίδιο τύπο στον αντίθετο αριθμό
νυκτός: τη δοτική του πληθυντικού
ἡμιτελές: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους
τῶν παιδῶν: την κλητική του ενικού αριθμού
τοῖς κρείττοσι: να γραφεί ο τύπος στους άλλους βαθμούς
ἀνέστη: το β' ενικό της προστακτικής του ίδιου χρόνου
πειράσομαι: το γ' ενικό της Ευκτικής του Ενεστώτα
ἀφίκοιντο: το β' πληθυντικό της Οριστικής του Παρατατικού
κατεπράξαμεν: το γ' ενικό της Προστακτικής του Παρακειμένου της αντίθετης φωνής
ἴστε: το απαρέμφατο του Αορίστου

Μονάδες 10

Γ4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους που εμφανίζονται υπογραμμισμένοι στο αδιδακτο κείμενο: **μοι (το πρώτο του κειμένου), συμβουλευεῖν, διὰ τὸ πείθεσθαι, τῶν δ' ἐπιταχθέντων.** (μονάδες 4).

β. **καὶ ἄλλοτε κατενόησα ὅτι ἄρχων ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ:** Στο παραπάνω απόσπασμα η δευτερεύουσα πρόταση να αντικατασταθεί με μία ισοδύναμη σύνταξή της (μονάδες 3).

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

γ. *ὅπως μήποτε αὐτοὺς τάγαθὰ ἐπιλείψει*: Να αναγνωριστεί η παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση ως προς το είδος, την εκφορά και τη συντακτική χρήση (μονάδες 3).

Μονάδες 10

Καλή Τύχη !!!